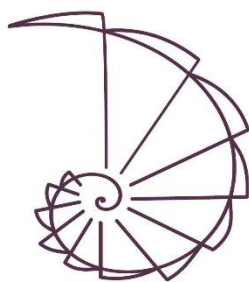

PROKON Kutató és Elemző Társaság

Az ELTE ÁJK hallgatóinak véleménye a halálbüntetésről

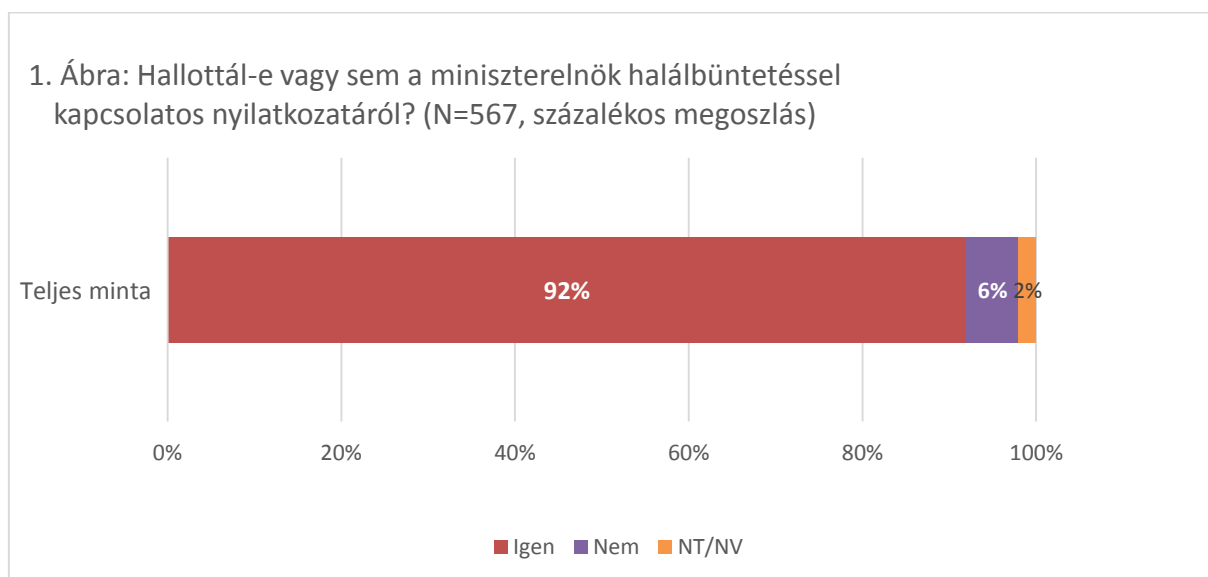
Az elemzést készítette: Rotyis Bálint

A kérdőívet szerkesztette és ellenőrizte: Vizvári Fanni

A PROKON Kutató és Elemző Társaság 2015. április 29. és 2015. május 5-e között felmérést végzett az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának hallgatói körében, melynek során 567 fő önkéntes alapon, online formában töltötte ki a kérdőívet. A felmérés célja az volt, hogy kiderüljön, hogy a hallgatók miként viszonyulnak a halálbüntetés intézményéhez. A kutatás aktualitását a 2015. április 22-i kaposvári gyilkosság és ennek eredményeként született közéleti vita eredményezte. A vita alapját Orbán Viktor halálbüntetéssel kapcsolatos beszéde jelentette, mely bel- és külföldön egyaránt komoly visszhangot váltott ki.

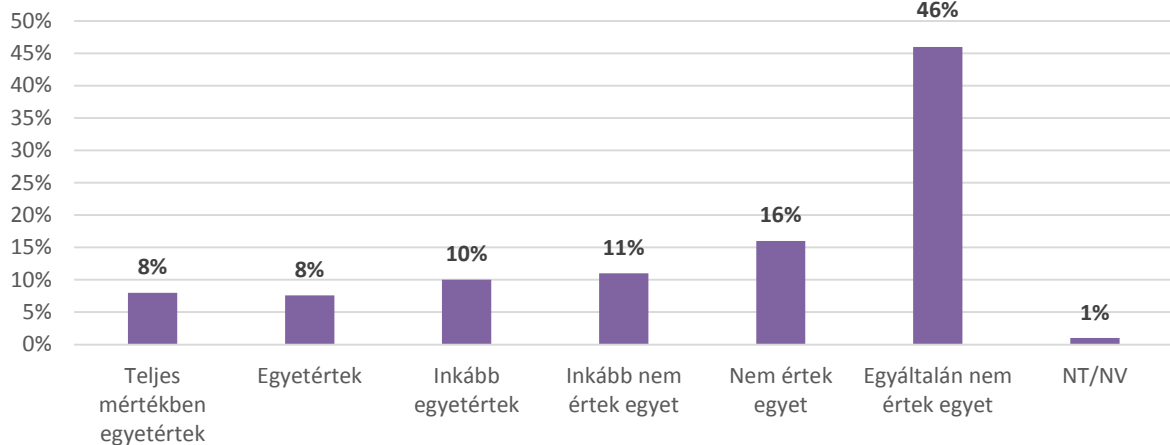
A minta nagysága 567 fő. 49 százaléka (278 fő) férfi, 51 százaléka (289 fő) nő. A válaszadók 88 százaléka 28 évesnél fiatalabb. 97,5 százaléka 2009 és az után kezdte el tanulmányait. 73,5 százaléka (417 fő) jogász szakos hallgató, legkevesebben Munkaügyi és társadalombiztosítási igazgatási szakon tanulnak (13 fő).

Az elemzés során kiderült, hogy a hallgatók jól informáltak voltak. Tízből kilenc (92%) hallgató hallotta Orbán Viktor miniszterelnök halálbüntetéssel kapcsolatos kijelentését. Csak 34 olyan megkérdezett volt, akik biztosak voltak abban, hogy nem hallották a beszédet. (1. Ábra)

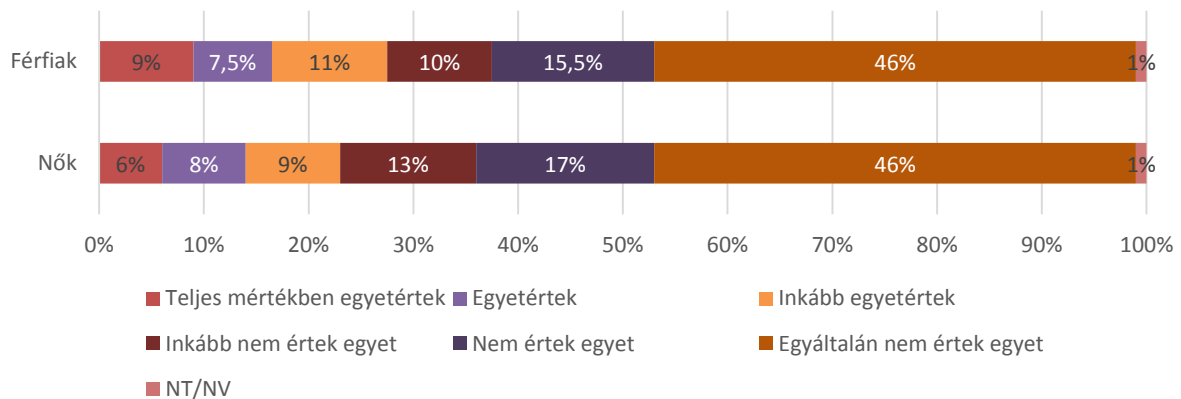
A válaszadók, függetlenül attól, hogy hallották a beszédet, vagy nem, rendelkeztek saját, önálló véleménnyel. Magának a halálbüntetés intézményének az alkalmazása a megkérdezettek több mint 70 százalékánál elutasításra talált. Mindössze a válaszadók negyede (26%) értett egyet a halálbüntetés alkalmazásával. (2. Ábra)

2. Ábra: Mennyire értesz egyet vagy sem a halálbüntetés alkalmazásával?
(N=567, százalékos megoszlás)

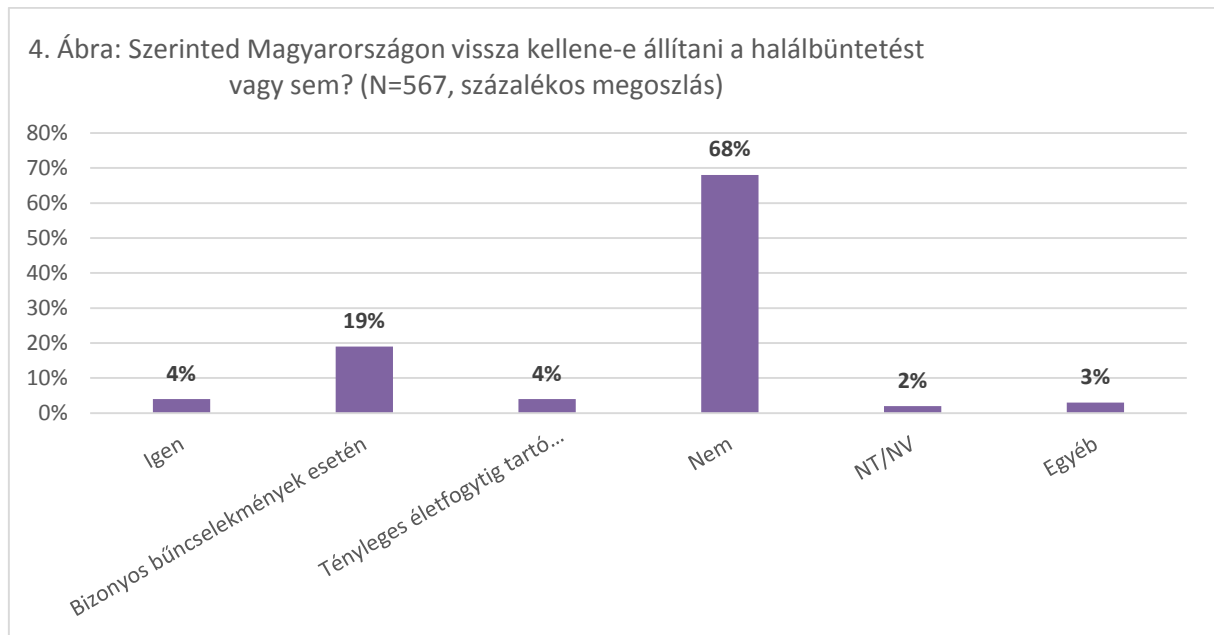

A kutatás során megvizsgáltuk, hogy a nemi hovatartozás és a halálbüntetés támogatása, vagy elutasítása között milyen kapcsolat van. Kiderült a vizsgálat során, hogy a halálbüntetés alkalmazásával a férfiak inkább egyetértenek, mint a nők. A nők 23 százaléka tudott egyetérteni a halálbüntetés alkalmazásával, míg a férfiaknál ez az arány 27,5 százalék. Ennek ellenére elmondható, hogy a férfiak közel háromnegyede (71,5%), míg a nők több mint háromnegyede (76%) elutasítja a halálbüntetés alkalmazását. (3. Ábra)

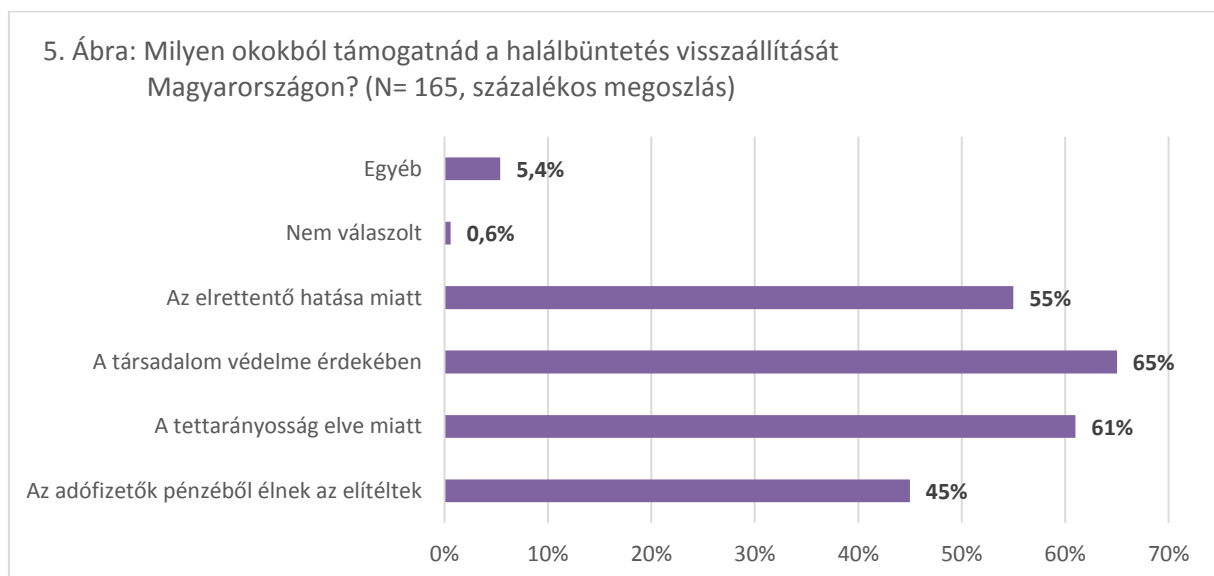
3. Ábra: Halálbüntetés alkalmazásával kapcsolatos vélemény nemi bontás szerint ("Mennyire értesz egyet vagy sem a halálbüntetés alkalmazásával?")
N=567, százalékos megoszlás)

A halálbüntetés tényleges magyarországi bevezetésével kapcsolatban a válaszadók háromnegyede elutasító álláspontot fogalmazott meg. A megkérdezettek 27 százaléka találta indokoltnak a halálbüntetés ismételt bevezetését. Azokból a válaszadókból, akik visszaállítanák a halálbüntetést, 22-en a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés ítélete helyett alkalmaznák. 109-en pedig bizonyos bűncselekmények elkövetése esetén is visszaállítanák a halálbüntetést. (4. Ábra)

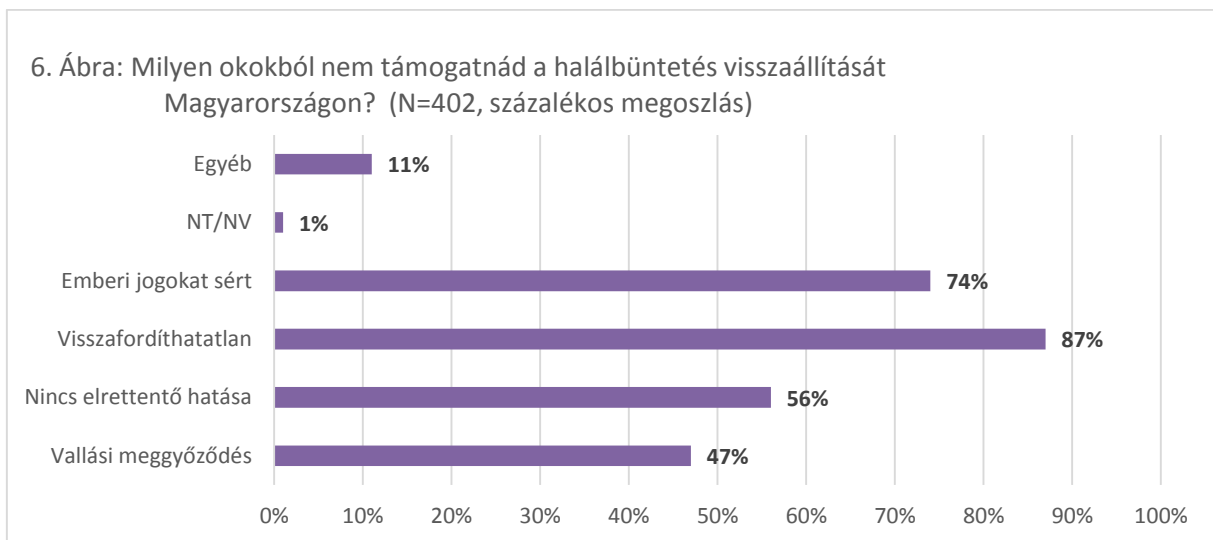

A halálbüntetés visszaállítását szorgalmazóknak lehetőségük volt álláspontjukat kifejteni. Egy válaszadó négy lehetőségből többet is megjelölhetett és amennyiben szükségesnek tartotta, választását kiegészíthette. A leggyakrabban elhangzott indok a *társadalom védelme* volt. A válaszadók 65% úgy látja, hogy a halálbüntetés intézményével a társadalom védelme jobban szolgálható. Második leggyakrabban elhangzott indok a *tettarányosság elve* volt. A megkérdezettek kevesebb, mint fele (45%) *kiadási szempontot* is fontosnak tartotta. Véleményük szerint a halálbüntetés költséghatékonyabb megoldás, mint a jelenlegi rendszer. Az Egyéb kategóriába eső válaszadók azért támogatnák a halálbüntetés visszaállítását, mert a börtönbüntetés, vagy az elmeorvosintézeteki kezelés nem elégséges; bizonyos bűncselekmények esetén az igazság megkívánja a halálbüntetés alkalmazását; valamint mert a társadalom többsége támogatja a halálbüntetést. (5. Ábra)

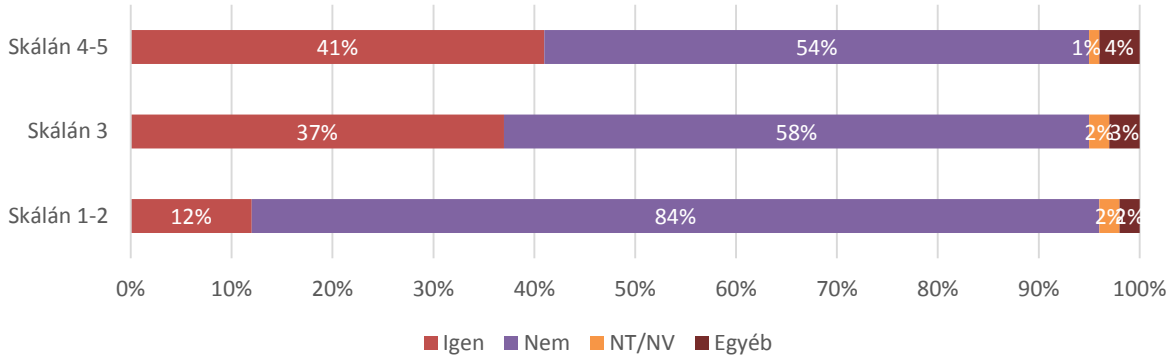
Azok a válaszadók, akik elutasítják a halálbüntetés visszaállítását lehetőségük volt álláspontjukat kifejteni. Egy válaszadó 4 lehetőségből többet is megjelölhetett és amennyiben szükségesnek tartotta, választását kiegészíthette. A *Milyen okokból nem*

támogatnád a halálbüntetés visszaállítását Magyarországon? kérdésre válaszolók, közel 90 százaléka az ítélet végrehajtásának visszafordíthatatlanságát hozta fel indoknak. A válaszadók háromnegyede (74%) szerint a halálbüntetés intézménye sérti az emberi jogokat. A halálbüntetés ellenzőinek több mint a fele (56%) szerint pedig a halálbüntetés nem javítaná a közbiztonságot. Legkisebb arányban a vallási meggyőződés szerepelt, de ezt is a válaszadók közel fele (47%) megjelölte. Az Egyéb kategóriába eső válaszadók azért nem támogatnák a halálbüntetés visszaállítását, mert a tényleges életfogytiglanit súlyosabb büntetésnek tartják, mint a halálbüntetést; túlzott hatalmat adna az államnak; költségesebb, mint a tényleges életfogytiglan; az EU tagság miatt; bírói tévedés lehetősége miatt; hiányoznak a tudományos érvek a halálbüntetés bevezetése mellett; politikai leszámolás eszköze lehet. (6. Ábra)

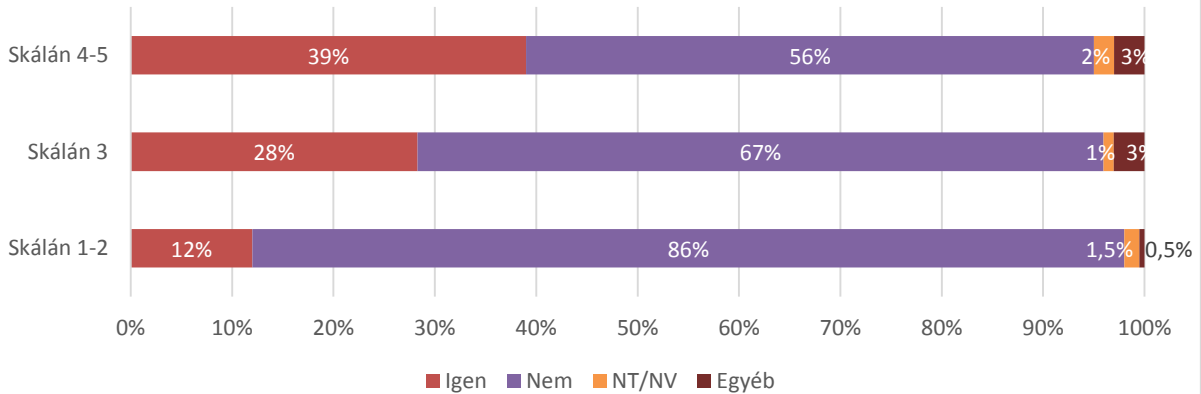
Azok a megkérdezettek, akik önmagukat a liberális jelzőhöz közelebb sorolták (skálán 1; 2) jelentősebb mértékben utasítják el a halálbüntetés bevezetését, mint azok, akik közép (skálán 3), vagy inkább a konzervatív értékhez (skálán 4; 5) közelebb sorolták magukat. A százalékos eltérés az inkább liberális és közép között 25 százalékpont, míg a közép és az inkább konzervatív között csupán 4 százalékpont. Tízből négy (41%) inkább konzervatív beállítottságú személy visszaállítaná a halálbüntetés, míg az inkább liberálisok körében csak tízből egy (12%) támogatja a halálbüntetés visszaállítását. (7. Ábra)

7. Ábra: A halálbüntetés magyarországi visszaállításával kapcsolatos vélemény a liberális-konzervatív skálán. ("Az alábbi ötfokozatú skálán kérlek, jelöld be a hozzád legközelebb álló értéket! liberális-konzervatív" N = 558, százalékos megoszlás)

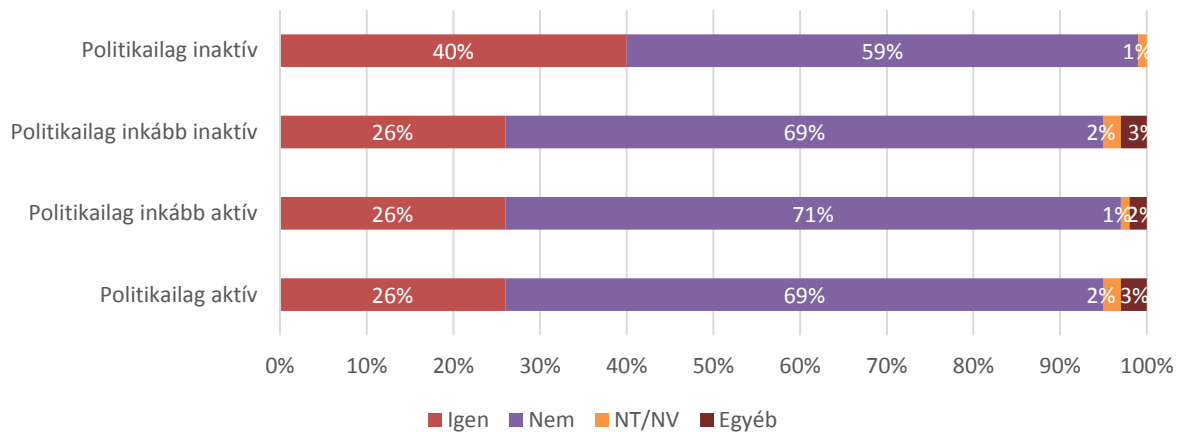
A bal-jobb skálán a skála jobb végéhez közelebb állók (skálán 4; 5) közül tízből négy (39%) visszaállítaná a halálbüntetést, míg az inkább baloldaliak (skálán 1; 2) közül csupán tízből egy (12%). Az önmagukat középre helyező személyek (skálán 3) véleménye közelebb áll az inkább jobboldali csoport véleményéhez, ott ugyanis 11 százalékpontos az eltérés, míg a baloldali értékekhez közelebb állók esetében 16 százalékpontos az eltérés. (8. Ábra)

8. Ábra: A halálbüntetés magyarországi visszaállításával kapcsolatos vélemény a bal-jobb skálán. ("Az alábbi ötfokozatú skálán kérlek, jelöld be a hozzád legközelebb álló értéket! bal-jobb" N= 558, százalékos megoszlás)

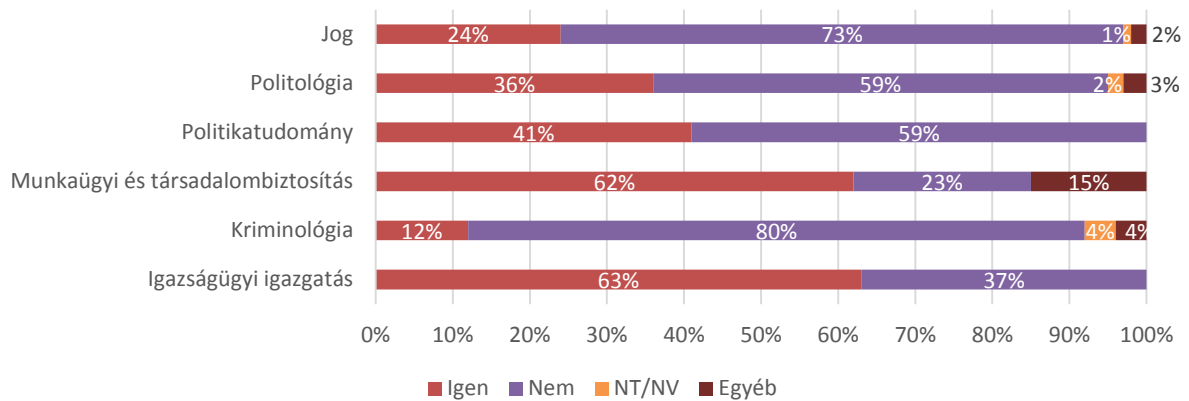
A politikai aktivitás figyelve megállapítható, hogy százalékos arányokat tekintve az adatok közel azonosak. Kiugró adatot a politikailag inaktívok produkálnak, akik a teljes mintában 53 személyt (9%) jelentenek. Ebben a csoportban tízből négy (40%) válaszadó egyetértene a halálbüntetés visszaállításával. Amennyiben a százalékos arányokat nézzük, megállapítható, hogy már a politikai aktivitás minimális szintje is csökkenti a halálbüntetés elfogadásának lehetőségét. (9. Ábra)

9. Ábra: A halálbüntetés magyarországi visszaállításával kapcsolatos vélemény a politikai aktivitással összevetve. (N=564, százalékos megoszlás)

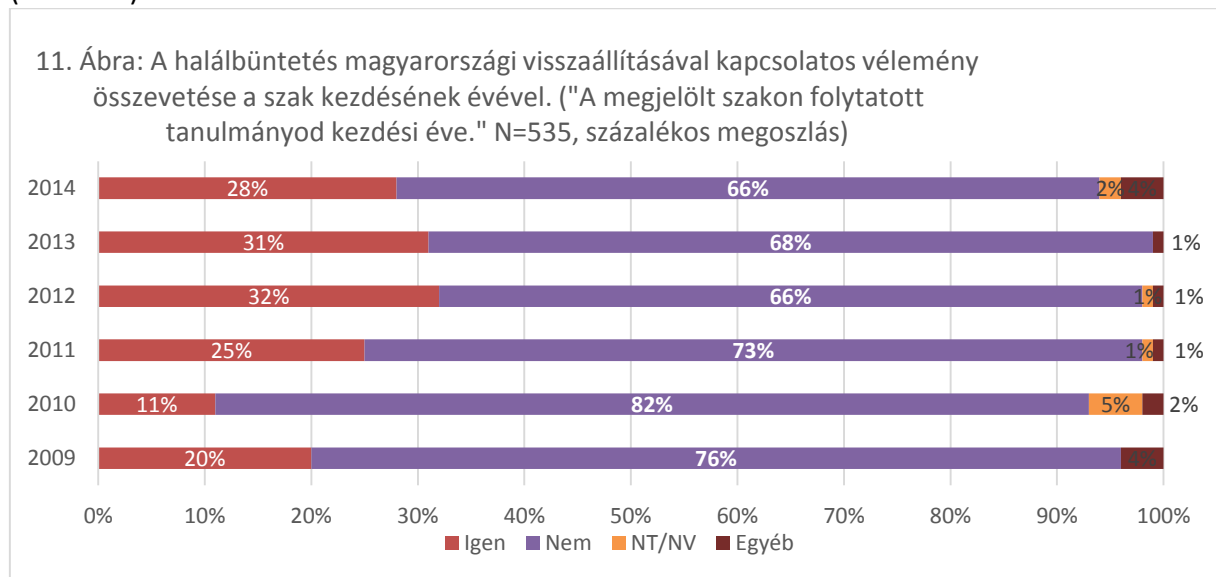
Szakok szerinti bontás során kiderült, hogy az igazságügyi igazgatás és a munkaügyi és társadalombiztosítási szakon tanuló hallgatók értenének egyet leginkább a halálbüntetés visszaállításával. A kiugró százalékos arány ellenére a halálbüntetés támogatóinak száma az említett két szakon együttvéve csupán 18 fő. A politikatudomány és politológia szakos hallgatók adataiból kiderül, hogy a MA szakon tanuló hallgatók inkább pártolják a halálbüntetés visszaállítását (41%), mint a BA szakos tanulóit (36%). A jogászhallgatók - akik a minta 73%-át adják - körében minden negyedik (24%) állítaná vissza a halálbüntetést. A kriminológusok körében hárman voltak azok, akik csak bizonyos bűncselekmények esetén állítanák vissza a halálbüntetést, a többiek elutasítanák. (10. Ábra)

10. Ábra: A halálbüntetés magyarországi visszaállításával kapcsolatos vélemény a hallgatók által végzett szakok szerinti bontás alapján. (N= 567, százalékos megoszlás)

Azon hallgatók, akik 2012 után kezdték meg tanulmányaikat inkább támogatják a halálbüntetés visszaállítását, mint a 2012 előttié. A támogatók aránya 2012-es és a 2013-as évfolyamban volt a legmagasabb, közülük ugyanis tízből három (32%, 31%) hallgató támogatja a halálbüntetés visszaállítását. A támogatók aránya 2010-ben a legkisebb, itt

csupán tizből egy (11%) hallgató támogatná a halálbüntetés Magyarországi visszaállítását. (11. Ábra)

A Szerinted Magyarországon vissza kellene-e állítani a halálbüntetést, vagy sem? kérdésre válaszolók 27 százaléka igennel válaszolt, míg 69 százalék elutasította a halálbüntetés visszaállítását. Korcsoportra lebontva kiderül, hogy a 28 évnél fiatalabb hallgatók (88%) válaszi arányokat tekintve közel azonosak a teljes minta százalékos arányával. A 28 éves és annál idősebb hallgatók az átlaghoz képest nagyobb arányban támogatják a halálbüntetés visszaállítását. (12. Ábra)

